

IV. ΚΡΙΤΗΡΙΑ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ

1ο Κριτήριο για ωριαία δοκιμασία

A. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Αυτό το κριτήριο είναι κατάλληλο να χρησιμοποιηθεί, ενώ έχει γίνει εισαγωγή στην ενότητα «Η χρήση του παραδείγματος στην ανάπτυξη παραγράφου». Η άσκηση I διαπιστώνει την κατανόηση του περιεχομένου (οι ερωτήσεις 3, 4 και 5 είναι πιο απαιτητικές, επειδή η απάντησή τους προϋποθέτει τη συναγωγή σημασιών σε επίπεδο μακροδομής του κειμένου). Η ασκήσεις II και III απαιτούν ερμηνευτική ικανότητα, ενώ η τελευταία επιστρατεύει την κριτική και τη συνθετική ικανότητα του μαθητή.

B. ΚΕΙΜΕΝΟ

Συμμαθητές σε μια νέα πατρίδα

Τα χειροκροτήματα και οι φωνές των παιδιών που γιόρταζαν μαζί με συμμαθητές τους τη μεγάλη νίκη ξεσήκωνε όλη τη γειτονιά στην 31η οδό στο Ελληνικό. Ένδεκα μαθητές του Σχολείου Διαπολιτισμικής Εκπαίδευσης ήταν ανάμεσα στους νικητές των πανελληνίων σχολικών αγώνων στο χορό και τη μουσική. Ο Ράντνι, ο Άρτζι, ο Ντάργουιν, ο Ρέναλντ και ο Έντμαρ ήταν οι «MEGA BOYS». Η Σέριλ, η Κάρεν, η Αίρλκεν, η Τζώρτζια, η Αν-Μαρί ήταν οι «GIRLS INSANE». Σκέφτηκαν μια χορογραφία, την εκτέλεσαν και χάρισαν στο σχολείο τους το βραβείο. Θα μπορούσαν να μην είχαν συναντηθεί ποτέ. Άλλωστε στην πατρίδα τους, τις Φιλιππίνες, τα χωριά τους ήταν

Ο Άρτζι Ραφαέλ ήλθε στην Αθήνα πριν από δύο χρόνια. Οι γονείς του δουλεύουν ως οικιακοί βοηθοί. Του αρέσει να χορεύει ραπ και ήταν ο μοναδικός από τους μαθητές που παρέλαβαν το βραβείο τους φορώντας ανάποδα το καπελάκι του. «Χορέψαμε γιατί μας αρέσει ο χορός. Μακάρι να μπορούσα να έπαιρνα μέρος και την επόμενη χρονιά, για να φέρουμε στο σχολείο μας το πρώτο βραβείο». Ο Άρτζι μαζί με τον αδερφό του θα επιστρέψουν την επόμενη χρονιά στην πατρίδα τους. Οι γονείς τους θα μείνουν στην Ελλάδα για να δουλέψουν. «Δεν νιώθαμε διαφορετικοί από τα άλλα παιδιά που διαγωνίστηκαν.

χιλιόμετρα μακριά.

Μπορεί να μην είμαστε Έλληνες αλλά η Ελλάδα ήταν για μάς μια ζεστή αγκαλιά. Η νίκη μας ήταν ένα δώρο στο σχολείο μας.» Η 14χρονη Λυβία από την Αλβανία χάρισε στο σχολείο της το τρίτο βραβείο στον πανελλήνιο διαγωνισμό βιολιού. Ήρθε στην Ελλάδα το 1990. Δεν ήξερε καθόλου ελληνικά. Η μουσική είναι η μεγάλη της αγάπη. «Προσπάθησα πολύ για να τα καταφέρω. Για να μπορέσω να πείσω ότι δεν είμαι διαφορετική από τα άλλα παιδιά. Αρκετοί με κορόιδευαν και με κατηγορούσαν λέγοντας ότι οι συμπατριώτες μου είναι κλέφτες και δεν μάς θέλουν. Εδώ στο σχολείο μας είναι διαφορετικά. Είμαστε όλοι από δια-φορετικές χώρες και ο ένας καταλαβαίνει

τα προβλήματα του άλλου. Το ίδιο και οι καθηγητές μας.» «Τα βραβεία των παιδιών ήταν ικανοποίηση για τις προσπάθειες όλων μας» λει η διευθύντρια του Διαπολιτισμικού. Πριν από μερικές ημέρες τα παιδιά χόρευαν στο φεστιβάλ του Δήμου ελληνικούς χορούς και χορούς από τις πατρίδες τους και εντυπωσίασαν. «Ήταν η πρώτη φορά που είδαμε τους γονείς τους, ανθρώπους φοβισμένους, αρκετοί από τους οποίους δεν έχουν ούτε άδεια παραμονής, να καμαρώνουν για τα παιδιά τους» προσθέτει η γυμνάστρια του σχολείου. «Έπειτα ήρθαν και τα βραβεία και η χαρά μεγάλωσε.»

Από τον ημερήσιο τύπο, ρεπορτάζ της Δήμητρας Σκούφου.

Γ. ΑΣΚΗΣΕΙΣ

I. Να επιλέξετε τις σωστές απαντήσεις και να δικαιολογήσετε τις επιλογές σας.

1. Η δημοσιογράφος στο ρεπορτάζ της επισημαίνει

- α) τη μεγάλη προσφορά του Διαπολιτισμικού Σχολείου στα παιδιά από τις ξένες χώρες που φοιτούν σ' αυτό,
- β) την ιδιαιτερότητα του Διαπολιτισμικού Σχολείου και τα προβλήματα λειτουργίας που αντιμετωπίζει,
- γ) τα ταλέντα και τις προσωπικές ικανότητες των παιδιών,
- δ) την αναγνώριση της προσφοράς του σχολείου από τους ίδιους τους μαθητές.

Δικαιολόγηση .....

2. Ο Φιλιππινέζος μαθητής στις δηλώσεις του αποκαλύπτει ότι
- α) είναι λάτρης της ραπ,
  - β) επιθυμεί να επιστρέψει το συντομότερο στην πατρίδα του,
  - γ) τρέφει ιδιαίτερη εκτίμηση προς το σχολείο του,
  - δ) τον απασχολεί ο χορός ως επαγγελματική προοπτική.
- Δικαιολόγηση .....

3. Οι δηλώσεις της μαθήτριας από την Αλβανία αποκαλύπτουν
- α) τον ρατσισμό που βιώνουν τα παιδιά σ' αυτό το σχολείο,
  - β) τη βαθύτερη ανάγκη αποδοχής και συνεργασίας που αισθάνονται τα παιδιά σε μια ξένη χώρα,
  - γ) την ικανοποίηση που νιώθει κάποιος, όταν κατορθώνει να ξεχωρίσει,
  - δ) ότι οι μαθητικοί διαγωνισμοί μοιράζουν βραβεία σε όλους.
- Δικαιολόγηση .....

4. Είναι προφανές ότι η διευθύντρια και το διδακτικό προσωπικό
- α) ενδιαφέρονται κυρίως για τη διδασκαλία της ύλης των μαθημάτων,
  - β) αποφεύγουν να γνωρίσουν τις οικογένειες των μαθητών τους,
  - γ) καλλιεργούν μια ουσιαστική σχέση με τους μαθητές τους,
  - δ) αντιμετωπίζουν το εκπαιδευτικό τους έργο ως διεκπεραίωση τυπικών καθηκόντων.
- Δικαιολόγηση .....

5. Η αισιοδοξία που διακρίνει το άρθρο οφείλεται κυρίως
- α) στην αντιρατσιστική νοοτροπία της δημοσιογράφου,
  - β) στον θαυμασμό της για τη νίκη των παιδιών,
  - γ) στην εμπιστοσύνη της προς τον ρόλο που καλείται να διαδραματίσει το Διαπολιτισμικό Σχολείο στις σημερινές συνθήκες,
  - δ) στην αγάπη της προς τα νέα παιδιά και τις ικανότητές τους.

Δικαιολόγηση .....

Μονάδες 7,5 (5 x 1,5)

II. Πώς εξηγείτε την ενσωμάτωση τόσων πολλών σχολίων στην είδηση;

Μονάδες 2

III. Να συμπληρώσετε τα κενά των προτάσεων με τις λέξεις που ταιριάζουν.

1. Ο Άρτζυ έχει την ..... (εικασία, επιφύλαξη, πεποίθηση) ότι το σχολείο στην Ελλάδα του πρόσφερε πολλά.
2. Η Λυβία με τις δηλώσεις της ..... (επιδοκιμάζει, αποδοκιμάζει, στιγματίζει) τη συμπεριφορά των συμμαθητών της στα άλλα σχολεία για τις ..... (προλήψεις, προκαταλήψεις, δεισιδαιμονίες) τους απέναντί της.
3. Η δήλωση της διευθύντριας αποτελεί ..... (απόφθεγμα, γνωμάτευση, εγκωμιαστικό σχόλιο) για τις προσπάθειες που καταβάλλει το διδακτικό προσωπικό.
4. Οι πανηγυρισμοί στο σχολείο δείχνουν ότι οι υπόλοιποι μαθητές ..... (ενστερνίζονται, προκρίνουν, προσυπογράφουν) τη νίκη των συμμαθητών τους.

Μονάδες 2 (4 x 0,5)

IV. Ποια από τα «αστέρια» διαθέτει η είδηση αυτού του άρθρου (εγγύτητα, σπουδαιότητα, εκκρεμότητα, συνέπειες, επικαιρότητα, εκρηκτικότητα, σπανιότητα, συγκίνηση); Να δικαιολογήσετε τη απάντησή σας.

Μονάδες 2,5

V. Πώς θα ξεκινούσε την ανταπόκριση ένας δημοσιογράφος που επιδιώκει να παρουσιάσει τον ρόλο του Διαπολιτισμικού Σχολείου, τις δυνατότητες που παρέχει και τα προβλήματα που αντιμετωπίζει; Να γράψετε τη σχετική παράγραφο.

Μονάδες 6

2ο Κριτήριο για ωριαία δοκιμασία

A. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Ένα κριτήριο, όπως το ακόλουθο, είναι κατάλληλο να χρησιμοποιηθεί μετά την ολοκλήρωση του πρώτου μέρους της ενότητας της είδησης, δηλαδή μετά το μάθημα για τη χρήση του παραδείγματος στην ανάπτυξη παραγράφων και, μάλιστα, αφού έχει γίνει συζήτηση σχετικά με την πληροφόρηση, τη δημοσιογραφία και τον τύπο, με αφορμή τα θέματα για έκφραση-έκθεση που παρέχει το σχολικό βιβλίο σ' αυτό το σημείο (σ.σ 32-44). Η πρώτη άσκηση του κριτηρίου αυτού ελέγχει την κατανόηση του περιεχομένου και είναι αρκετά απαιτητική, εφόσον για την επιλογή ανάμεσα στις εναλλακτικές απαντήσεις δεν αρκεί η κατανόηση ορισμένων μόνο λέξεων, φράσεων ή σημείων του κειμένου, αλλά χρειάζεται συναγωγή νοημάτων στο επίπεδο όλου του κειμένου. Το ίδιο ισχύει για την ερώτηση V, που είναι σύντομης απάντησης. Η ασκήσεις II και III διερευνούν την ικανότητα ερμηνείας (της επικοινωνιακής λειτουργίας των δεδομένων τίτλων) και την ανάπτυξη κριτικής στάσης προς αυτούς (III 2). Η απάντηση στην άσκηση IV συνδυάζει δεξιότητα ερμηνείας και σύνθεσης. Η ερώτηση VI απαιτεί κριτική ικανότητα και κατανόηση, ενώ η τελευταία είναι κρίσης και σύνθεσης.

B. ΚΕΙΜΕΝΟ

Τα πρωτοσέλιδα και το βάρος των λέξεων

Η εικόνα των πρωτοσέλιδων του Τύπου δείχνει βέβαια μιαν εμπέδωση του πλουραλισμού που επικρατεί στη χώρα μας από τη μεταπολίτευση και μετά, ωστόσο δημιουργεί και ερωτήματα.

Για κάποιον που διαβάσει τους τίτλους μόνο, όπως στέλνονται στο εξωτερικό, και του λείπει το σώμα των εφημερίδων, ή παράλληλη ενημέρωση από την τηλεόραση, ή (το σπουδαιότερο) όντας κάτοικος εξωτερικού είναι σαν ψάρι που δεν μετέχει στη φυσική θερμοκρασία των χωρικών του υδάτων, τα πρωτοσέλιδα μόνο να τον αποπροσανατολίσουν μπορούν, αφού δεν βγάζει απ' αυτά καμιά σούμα, κανένα συγκεντρωτικό συμπέρασμα για το τι τέλος πάντων αποτελεί τη ραχοκοκαλιά της επικαιρότητας τη συγκεκριμένη μέρα. Ας πάρουμε τυχαία μια μέρα της περασμένης εβδομάδας. Ιδού ορισμένοι τίτλοι της πρώτης σελίδας:

«Τρόφιμα δηλητήριο. 100 τόνοι ακόμη και παιδικές τροφές θα έπνιγαν την αγορά»

«Θάνατος στα ράφια. Κατασχέθηκαν ακατάλληλες παιδικές τροφές»

«Βρώμισαν το πρωτάθλημα»

«Μια νέα αστυνομία γεννιέται στα σύνορα. Στη Βουλή χθες το νομοσχέδιο»

«Ντεμιρέλ: θέμα χρόνου η επίθεση στην Ελλάδα»

«ΠΑΟΚ: δικέφαλη πτήση»

«Σκληρή κριτική για την παιδεία»

Όσοι έχουν περάσει από εφημερίδες κατά καιρούς, γνωρίζουν την σκληρή μάχη του τίτλου που γίνεται, ώστε να ξεχωρίσει η μία από την άλλη, καθώς θα κρέμεται την επομένη από το μανταλάκι στο περίπτερο. Ωστόσο, πάντα αναρωτιόμουν πώς θα ανακοινωθεί κάτι αληθινά συγκλονιστικό, αφού τα επίθετα και οι βαριές λέξεις χρησιμοποιούνται καθημερινά για τα σήμαντα.

Πόσες ακόμα λέξεις μένουν καθημερινά, ώστε ο βοσκός κάποτε ν' αναγγείλει την επίθεση των λύκων και να μη την πάρουν τα πρόβατα για ψέματα;

Η ομοιομορφία σκοτώνει. Και τη ζήσαμε αρκετά στα ολοκληρωτικά καθεστάτα. Όμως υπάρχει και η αντίθετη ομοιομορφία, της ποικιλίας χάριν και μόνον αυτής. Ξεχωρίζει ο άνθρωπος μόνον από το όνομά του ή από τη μάρκα του αυτοκινήτου του ή από τα ρούχα; Ή υπάρχει αυτό που λέμε εσωτερικότητα, περιεχόμενο;

Ο ερευνητής των ΜΜΕ της Γραφόσφαιρας θα είχε πολλά ενδιαφέροντα να μας πει, σε συνδυασμό βέβαια πάντα και με τους δείκτες κυκλοφορίας των εφημερίδων.

Άρθρο του Βασίλη Βασιλικού από τον ημερήσιο τύπο, συντομευμένο και ελαφρά διασκευασμένο.

Γ. ΑΣΚΗΣΕΙΣ

I. Αφού μελετήσετε το άρθρο, να επιλέξετε τις σωστές απαντήσεις, σημειώνοντας X στο αντίστοιχο πλαίσιο.

1. Ο συντάκτης του άρθρου, διαβάζοντας στο Παρίσι τους τίτλους των ελληνικών εφημερίδων, κατά κύριο λόγο
- α) εντυπωσιάζεται από την πρωτοτυπία και την επιτυχημένη διατύπωσή τους,
  - β) θαυμάζει την ποικιλία των θεμάτων τους,
  - γ) αδυνατεί να συλλάβει την ειδησεογραφική επικαιρότητα της συγκεκριμένης ημέρας,
  - δ) διαπιστώνει ότι στη χώρα μας επικρατεί πλουραλισμός απόψεων.
2. Ο συντάκτης θεωρεί ότι η σημαντικότερη συνέπεια της «μάχης του τίτλου» είναι
- α) η παραπληροφόρηση του αναγνωστικού κοινού,
  - β) η επιτυχημένη απόδοση της επικαιρότητας,
  - γ) ο εντυπωσιασμός των αναγνωστών,
  - δ) η προοδευτική φθορά της σημασίας των λέξεων.
3. Οι διευθυντές συντάξεως χρησιμοποιούν «βαριές» λέξεις στους πρωτοσέλιδους τίτλους της εφημερίδας τους
- α) για να πείσουν ότι η εφημερίδα περιέχει συγκλονιστικές και αποκλειστικές ειδήσεις και να αυξήσουν την κυκλοφορία της,
  - β) για να δείξουν πόσο καλά χειρίζονται τη γλώσσα,
  - γ) για να διασκεδάσουν την ανία τους,
  - δ) για να έχουν οι αναγνώστες εποπτεία της επικαιρότητας.

4. Η «ομοιομορφία» στην ποικιλία των θεμάτων και στη χρήση βαρύγδουπων λέξεων, σύμφωνα με τη γνώμη του συντάκτη, αντικατοπτρίζει κυρίως:
- α) τη διαφορετική ιεράρχηση των ειδήσεων σε κάθε εφημερίδα,
  - β) τη σπουδαιότητα του θέματος που επιλέγεται ως κύριο άρθρο,
  - γ) την αμερόληπτη στάση του εκδότη,
  - δ) μια επιφανειακή θεματική διαφοροποίηση χωρίς βαθύτερο περιεχόμενο.

Μονάδες 2 (4 x 0,5)

II. Να βρείτε τις αντιστοιχίες ανάμεσα στα στοιχεία των δύο ακόλουθων στηλών, αναγνωρίζοντας την πρόθεση του συντάκτη κάθε τίτλου της στήλης Α. Ένα στοιχείο της στήλης Β δεν θα χρησιμοποιηθεί.

ΤΙΤΛΟΙ	ΠΡΟΘΕΣΗ ΤΟΥ ΣΥΝΤΑΚΤΗ
1. Τρόφιμα δηλητήριο. 100 τόνοι ακόμη και οι παιδικές τροφές θα έπνιγαν την αγορά	α) Αντιπολιτευτική διάθεση
2. Βρώμισαν το πρωτάθλημα	β) Χιουμοριστικό σχόλιο
3. Μια νέα αστυνομία γεννιέται στα σύνορα. Στη Βουλή χθες το νομοσχέδιο	γ) Εικασία
4. Θάνατος στα ράφια. Κατασχέθηκαν ακατάλληλες παιδικές τροφές	δ) Ποιητική λειτουργία της γλώσσας
5. ΠΑΟΚ: δικέφαλη πτήση	ε) Δραματικό ύφος
6. Σκληρή κριτική των επιλογών στην παιδεία	στ) Απειλή
7. Ντεμιρέλ: θέμα χρόνου η επίθεση στην Ελλάδα	ζ) Έντονη αποδοκιμασία
	η) Ειρωνεία

Μονάδες 3,5 (7 x 0,5)

III. Να εντοπίσετε τους τίτλους της άσκησης II που αναφέρονται στο ίδιο θέμα και να απαντήσετε στις ακόλουθες ερωτήσεις.

- 1) Σε ποιον από αυτούς τους τίτλους το σχόλιο είναι εντονότερο και με ποια γλωσσικά μέσα υλοποιείται;
- 2) Ποια παραλλαγή προτιμάτε και γιατί;

Μονάδες 2

IV. Στους τίτλους που παρουσιάζονται στο άρθρο να βρείτε τις λέξεις (ουσιαστικά, ρήματα, επίθετα) που είναι δυσανάλογα «βαριές» για τα «ασήμαντα» στα οποία αναφέρονται. Πώς θα αποδίδατε τους αντίστοιχους τίτλους, ώστε να έχουν το σωστό «βάρος»;

Μονάδες 2

V. Ο συντάκτης, ήδη από τις πρώτες γραμμές του άρθρου του, αναφέρει ένα πλεονέκτημα και ένα μειονέκτημα της ποικιλίας των πρωτοσέλιδων τίτλων, τα οποία στη συνέχεια αναπτύσσει. Ποια είναι αυτά;

Μονάδες 2

VI. Νομίζετε ότι αυξάνουν οι εφημερίδες την κυκλοφορία τους με τους έντονους τίτλους και τις «βαριές» λέξεις; Ποια είναι η γνώμη του συντάκτη του άρθρου;

Μονάδα 1,5

VII. Ένας μελετητής της γλώσσας υποστηρίζει ότι «ο κόσμος μας είναι κόσμος κειμένων»⁸. Αυτή η άποψη βρίσκεται πολύ κοντά στην αντίληψη του συντάκτη του άρθρου για τη «Γραφόσφαιρα». Χρησιμοποιώντας παραδείγματα από το άρθρο και από την εμπειρία σας, να εξηγήσετε σε δύο παραγράφους αυτό το ειδικό βάρος των κειμένων στη ζωή μας σε ένα γνωστό σας που πιστεύει ότι στην εποχή της εικόνας και των υπολογιστών δεν υπάρχουν πια κείμενα.

Μονάδες 7

---

⁸ Η ρήση ανήκει στον Roland Barthes

3ο Κριτήριο για ωριαία δοκιμασία

A. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Ως προς το σημείο της ενότητας της είδησης για το οποίο είναι κατάλληλο να χρησιμοποιηθεί αυτό το κριτήριο, ισχύει ό,τι και για το προηγούμενο. Στο σύνολό του όμως, το κριτήριο αυτό είναι πιο απαιτητικό ως προς την προσπάθεια που απαιτείται από τους μαθητές και ως προς το χρόνο που θα χρειαστούν. Η άσκηση I εξετάζει την κατανόηση του περιεχομένου, ενώ η άσκηση II εστιάζεται στην ικανότητα ερμηνείας του. Οι τρεις τελευταίες ασκήσεις αφορούν στην ικανότητα κρίσης και σύνθεσης.

B. ΚΕΙΜΕΝΑ

α) **Νίκησαν τον καρκίνο!**

Φαίνεται ότι επιτέλους κερδήθηκε η μάχη κατά του καρκίνου. Και οι επιστήμονες ευελπιστούν ότι σε δύο χρόνια ο καρκίνος, σε όποια μορφή κι αν εμφανίζεται, θα είναι πλέον μια ιάσιμη νόσος. Η θεραπεία του καρκίνου βρίσκεται στον συνδυασμό δύο φαρμάκων -της αγγειοστατίνης και της ενδοστατίνης. Όταν τα φάρμακα αυτά χορηγήθηκαν ενδοφλεβίως σε ποντίκια, συρρίκνωσαν και εξαφάνισαν εντελώς τους καρκινικούς όγκους.

Και όχι μόνο αυτό: η συνδυασμένη αυτή θεραπευτική αγωγή φαίνεται ότι αποτρέπει και τη μετάσταση του καρκίνου.

«Πατέρας» της νέας αυτής σωτήριας θεραπείας είναι ο δρ Τζούντα Φόλκμαν, καθηγητής της Κυτταρικής Βιολογίας στο Πανεπιστήμιο του Χάρβαντ και ερευνητής του Νοσοκομείου Παίδων της Βοστώνης.

β) **Δημιουργήθηκε υπερβολική ευφορία**

ΜΕ ΤΑ ΔΗΜΟΣΙΕΥΜΑΤΑ ΤΟΥ ΑΜΕΡΙΚΑΝΟΥ ΚΑΘΗΓΗΤΗ ΦΟΛΚΜΑΝ
ΓΙΑ ΤΟ ΦΑΡΜΑΚΟ ΚΑΤΑ ΤΟΥ ΚΑΡΚΙΝΟΥ

Όλα ξεκίνησαν από πρωτοσέλιδο δημοσίευμα της αμερικανικής εφημερίδας «Νιου Γιork Τάιμς», που παρουσίαζε στο φύλλο της 3ης Μαΐου τις έρευνες του δρος

Φόλκμαν, με την επισήμανση «Μέσα σ' έναν χρόνο, αν όλα πάνε καλά, σ' έναν πρώτο ασθενή θα χορηγηθούν δύο νέες ουσίες που μπορούν να εξαφανίσουν

Αλλά, όπως επισημαίνει η εφημερίδα «Λιμπερασιόν», η αποτελεσματικότητα του φαρμάκου δεν έχει αποδειχθεί μέχρι τώρα παρά μόνο σε ποντίκια. Έπρεπε, επομένως, η σχετική είδηση να δοθεί μ' ένα σύντομο άρθρο στις επιστημονικές σελίδες των εφημερίδων.

ΤΕΡΑΣΤΙΑ ΑΠΗΧΗΣΗ

Αυτό το άρθρο όμως είχε τεράστια απήχηση για τρεις λόγους: δημοσιεύτηκε στην πρώτη σελίδα των «Νιου Γιορκ Τάϊμς», εφημερίδα συνήθως συγκρατημένη. Είχε την υπογραφή της Τζίνα Κολάτα, δημοσιογράφου με αναγνωρισμένες ικανότητες. Και κυρίως, επικαλούνταν τις ενθουσιώδεις δηλώσεις του βραβευμένου με Νόμπελ Ιατρικής δρος Ουάτσον: «Ο δρ Φόκμαν θα θεραπεύσει τον καρκίνο μέσα σε δύο χρόνια». Και η Τζίνα Κολάτα προσθέτει: «Ο Ουάτσον λέει ότι η ανθρωπότητα θα θυμάται τον Φόκμαν ως έναν επιστήμονα, ο οποίος, όπως ο Δαρβίνος, άλλαξε την πορεία του πολιτισμού».

ΕΚΤΟΞΕΥΣΗ ΜΕΤΟΧΗΣ

Τη Δευτέρα 4 Μαΐου, με το άνοιγμα του χρηματιστηρίου, η μετοχή της εταιρίας, που παράγει τα μόρια τα οποία χρησι-

οποιαδήποτε μορφή καρκίνου».

μοποίησε για τα πειράματά του ο δρ Φόκμαν, εκτοξεύεται από τα 12 δολάρια στα 83.

Την επόμενη μέρα, οι «Νιου Γιορκ Τάϊμς» ρίχνουν τους τόνους με τον τίτλο «Πρόωρες ελπίδες». Απ' όλη τη χώρα αρχίζει καταιγισμός άρθρων, που αμφισβητούν αυτή τη φορά, αν όχι το περιεχόμενο του δημοσιεύματος, τουλάχιστον τη σπουδαιότητα που του απέδωσε η εφημερίδα.

ΚΑΙ ΣΥΓΓΡΑΦΗ ΒΙΒΛΙΟΥ

Έγινε γνωστό ότι την ημέρα που δημοσιεύτηκε το άρθρο, ένας εκδότης πρότεινε στη συντάκτριά του δύο εκατομμύρια δολάρια για να γράψει βιβλίο με θέμα τη νίκη επί του καρκίνου. Την επομένη, η δημοσιογράφος, μετά από την κατακραυγή, απορρίπτει την πρόταση.

Από όλη αυτή την ιστορία, αξίζει να καταγραφεί η δήλωση που έκανε στο επιστημονικό περιοδικό «Nature» ο πρώην διευθυντής της αμερικανικής Υπηρεσίας Τροφίμων και Φαρμάκων: «Πρέπει να σκέφτεσαι δύο φορές πριν δημοσιεύσεις στην πρώτη σελίδα άρθρο για ένα φάρμακο και να χρησιμοποιείς τη λέξη θεραπεία, όταν στην πραγματικότητα δεν υπάρχει υπό μορφή φαρμακευτικού παρασκευάσματος σήμερα.»

Γ. ΑΣΚΗΣΕΙΣ

I. Αφού διαβάσετε τα δύο άρθρα, να απαντήσετε στα ακόλουθα ερωτήματα, δίνοντας για το καθένα τόσες επί μέρους απαντήσεις, όσες και τα γράμματα που σημειώνονται.

1. Σύμφωνα με το πρώτο άρθρο, το νέο φάρμακο θεωρήθηκε πραγματική ανακάλυψη επειδή
  - α) .....
  - β) .....
  - γ) .....

2. Σύμφωνα με το δεύτερο άρθρο, η δημοσίευση του άρθρου στους «Νιου Γιορκ Τάιμς» είχε τεράστια απήχηση επειδή
  - α) .....
  - β) .....
  - γ) .....

3. Οι οικονομικές συνέπειες από τη δημοσίευση του άρθρου αφορούν:
  - α) .....
  - β) .....

4. Για να αποφευχθεί στο μέλλον ανάλογη σύγχυση με επιστημονικά θέματα οφείλει, κατά τους επιστήμονες,
  - α) η εφημερίδα .....
  - β) ο/η δημοσιογράφος .....

Μονάδες 5 (10 x 0,5)

Π. Να επιλέξετε τη σωστή απάντηση σημειώνοντας X στο αντίστοιχο πλαίσιο

1. Η δημοσιογράφος περιλαμβάνει στο άρθρο της τη δήλωση του Νομπελίστα

Τζέιμς Ουάτσον

- α) για να επαινέσει την ανακάλυψη του νέου φαρμάκου,
- β) για να συγχαρεί τον γιατρό για το επίτευγμά του,
- γ) για να ενισχύσει την άποψη που εκφράζει το άρθρο,
- δ) για να ερμηνεύσει πολύπλευρα την είδηση.

2. Το σχόλιο της δημοσιογράφου του α' άρθρου δηλώνεται κυρίως

- α) με ρήματα,
- β) με στίξη,
- γ) με επίθετα υπερθετικού βαθμού,
- δ) με ουσιαστικά.

3. Η πρόθεση της δημοσιογράφου είναι

- α) να παρουσιάσει άλλη μια επιτυχημένη έρευνα κατά του καρκίνου,
- β) να πείσει για την αποτελεσματικότητα του συγκεκριμένου φαρμάκου,
- γ) να προβάλει τις μακροχρόνιες έρευνες του γιατρού,
- δ) να ενημερώσει το αναγνωστικό κοινό για τα επιτεύγματα της ιατρικής.

4. Η προβολή της είδησης από τους «Νιου Γιork Τάϊμς» αποδεικνύει

ότι η εφημερίδα

- α) διατηρεί τις επιφυλάξεις της σχετικά με το φάρμακο,
- β) προσπαθεί να υποβαθμίσει το γεγονός,
- γ) υιοθετεί τη σπουδαιότητα της ανακάλυψης,
- δ) διατηρεί κριτική στάση.

5. Η επισήμανση της δημοσιογράφου για την αποτελεσματικότητα του νέου φαρμάκου

- α) αποτελεί ένα ελπιδοφόρο μήνυμα προς τους καρκινοπαθείς,
- β) κρίνεται αναγκαία για την προβολή της ανακάλυψης,
- γ) είναι αντιδεοντολογική, σύμφωνα με τους κανόνες της δημοσιογραφίας,
- δ) εκφράζει τις επιφυλάξεις της απέναντι στο νέο φάρμακο.

6. Ο τίτλος του πρώτου άρθρου εκφράζει

- α) εικασία,
- β) αμφισβήτηση,
- γ) ελπίδα,
- δ) τετελεσμένο γεγονός.

Μονάδες 3 (6 x 0,5)

III. Χρησιμοποιώντας στοιχεία και από τα δύο άρθρα, πώς θα γράφατε την είδηση στη σχολική εφημερίδα σας, αν θέλατε να παρουσιάσετε τις πραγματικές διαστάσεις του θέματος; Να γράψετε ένα σύντομο (περίπου 150 λέξεων) κείμενο.

Μονάδες 4

IV. «Νίκησαν τον καρκίνο!» Να αποδώσετε τον τίτλο με διαφορετική στίξη, ώστε να δηλώνει α) αμφισβήτηση και β) απορία.

Μονάδα 1 (2 x 0,5)

V. Επειδή πιστεύετε στη δύναμη της έντυπης πληροφόρησης, αναλάβετε να συντάξετε το κύριο άρθρο ενός φύλλου τοπικής εφημερίδας. Χρησιμοποιώντας παραδείγματα από τα δύο ανωτέρω άρθρα, δικαιολογείτε σε δύο έως τρεις παραγράφους (έως 250 λέξεις) τον χαρακτηρισμό του Τύπου ως «τέταρτης εξουσίας» (οι άλλες τρεις είναι: η νομοθετική, που ασκούν οι βουλευτές, η εκτελεστική, που ασκεί η κυβέρνηση και η δικαστική, που ασκούν οι δικαστές).

Μονάδες 7

1ο Κριτήριο για δεκαπεντάλεπτη δοκιμασία

A. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Το κριτήριο αυτό προϋποθέτει και τις γνώσεις σχετικά με την οργάνωση της είδησης και την οπτική γωνία του δημοσιογράφου σ' αυτήν. Η άσκηση I απαιτεί κατανόηση αλλά και αφαιρετική ικανότητα. Η άσκηση II ελέγχει την ικανότητα κατανόησης του περιεχομένου βάσει στοιχείων του ίδιου του κειμένου (ερωτήσεις 1,2,4) αλλά και των γνώσεων των μαθητών για τον κόσμο (3,5). Η άσκηση III διερευνά κυρίως την ικανότητα ανάλυσης σχέσεων ανάμεσα στις ιδέες του κειμένου. Η τελευταία άσκηση εξετάζει τη γνώση συμβάσεων των ειδήσεων και ειδικότερα τη γνώση της οργάνωσης του περιεχομένου σε «ανεστραμμένη πυραμίδα».

B. ΚΕΙΜΕΝΟ

Μήνυμα ελπίδας από τα παιδιά

«Κάθε παιδί έχει δικαίωμα στις χαρές της παιδικής ηλικίας. Να μπορεί να μεγαλώνει, να μορφώνεται, να αναπτύσσει τις ικανότητές του και να κάνει όνειρα για το μέλλον.» Αυτό το μήνυμα μετέφεραν χθες το απόγευμα οι εκπρόσωποι της μεγαλύτερης κινητοποίησης που έχουν κάνει ποτέ πολίτες, με αίτημα να σταματήσει η άδικη μεταχείριση των παιδιών.

Οι πολίτες της Αθήνας υποδέχθηκαν χθες στο Σύνταγμα το κλιμάκιο της παγκόσμιας πορείας. Στην εκδήλωση τονίστηκε ότι «είναι η πρώτη φορά που 90 χώρες, μη κυβερνητικές οργανώσεις και τόσοι πολίτες κινητοποιήθηκαν για έναν σκοπό». Οι πέντε ξεχωριστοί νέοι ξεκίνησαν από την Ασία, παίρνοντας μέρος στην Παγκόσμια Πορεία κατά της Παιδικής Εργασίας και Εκμετάλλευσης, με προορι-

«Με λένε Μπασού και γεννήθηκα στο

σμό τη Γενεύη, όπου στις 2 Ιουνίου θα πραγματοποιηθεί η Σύνοδος του Διεθνούς Οργανισμού Εργασίας που θα καταρτίσει μια νέα σύμβαση για το θέμα της παιδικής εργασίας.

Οι μικροί οδοιπόροι-εκπρόσωποι των παιδιών μίλησαν για τις προσωπικές τους ιστορίες και ζήτησαν από όλους να κάνουν κάτι, ώστε να σταματήσει η παιδική εκμετάλλευση.

Γι' αυτό είμαι σήμερα εδώ. Για τα

Νεπάλ. Δουλεύω από πολύ μικρός. Πρώτα δούλευα σε εταιρεία μεταφορών. Όλοι μου φέρονταν άσχημα. Δεν με υπολόγιζαν.» Ο μικρός Μπασού εργάστηκε σε πολλές δουλειές. Μαζεύοντας σκουπίδια στο δρόμο, σε εργοστάσιο χαλιών, σε εστιατόριο. «Πάντα οι ώρες ήταν ατελείωτες. Δεν θυμάμαι να έπαιξα και δεν πήγα σχολείο.

Από τον ημερήσιο τύπο

Γ. ΑΣΚΗΣΕΙΣ

I. Να διατυπώσετε, όσο το δυνατόν συντομότερα, την είδηση που περιέχεται στο άρθρο που μόλις διαβάσατε.

Μονάδες 4

II. Να επιλέξετε τη σωστή απάντηση σημειώνοντας X στο αντίστοιχο πλαίσιο.

1. Το γεγονός στο οποίο αναφέρεται η είδηση είναι:

- α) το δικαίωμα των παιδιών στη μόρφωση,
- β) η διοργάνωση της παγκόσμιας πορείας κατά της παιδικής εργασίας,
- γ) η διοργάνωση της εκδήλωσης υποδοχής των οδοιπόρων στην Αθήνα,
- δ) η κατάργηση της παιδικής εργασίας και εκμετάλλευσης.

2. Η παγκόσμια πορεία διαμαρτυρίας διοργανώθηκε με κύριο σκοπό:

- α) να απασχολούνται τα παιδιά σε λιγότερο κοπιαστικές εργασίες,
- β) να κερδίσουν χρήματα οι πέντε νέοι που συμμετέχουν,
- γ) να καταρτιστεί μια νέα σύμβαση παιδικής εργασίας,
- δ) να οργανωθούν πολυπληθείς συγκεντρώσεις σε όλες τις πρωτεύουσες του κόσμου.

3. Η πρωτοφανής κινητοποίηση των πολιτών σε όλον τον κόσμο για ένα σκοπό αποδεικνύει ότι
- α) οι λαοί των προηγμένων χωρών αρχίζουν να ενδιαφέρονται για τα προβλήματα του τρίτου κόσμου,
  - β) η παιδική εργασία είναι πρόβλημα ολόκληρης της ανθρωπότητας,
  - γ) η έκταση της παιδικής εκμετάλλευσης δεν απασχολεί σοβαρά όλες τις χώρες,
  - δ) οι πολίτες έχουν εμπιστοσύνη στις αποφάσεις του Διεθνούς Οργανισμού Εργασίας.
4. Ο μικρός Μπασού διηγήθηκε την προσωπική του ιστορία, για να
- α) συγκινήσει το ακροατήριο με τα προσωπικά του βάσανα,
  - β) γίνει διάσημος και να τον γράψουν οι εφημερίδες,
  - γ) ευαισθητοποιήσει τους πολίτες απέναντι στο πρόβλημα,
  - δ) εξασφαλίσει μια αξιοπρεπή εργασία στη χώρα μας.
5. Τα 250 εκατομμύρια παιδιών που εργάζονται σε όλον τον κόσμο είναι απόδειξη ότι
- α) οι γονείς σε όλες τις χώρες τείνουν πλέον να μην ενδιαφέρονται για το μέλλον των παιδιών τους,
  - β) τα παιδιά έχουν αρχίσει να αποφεύγουν το σχολείο,
  - γ) τα δικαιώματα των παιδιών καταπατώνται,
  - δ) τα παιδιά θέλουν να κερδίζουν από μικρή ηλικία χρήματα.

Μονάδες 5 (5 x 1)

III. Να επιλέξετε τις σωστές απαντήσεις σημειώνοντας X στο αντίστοιχο πλαίσιο. Να δικαιολογήσετε τις επιλογές σας.

1. Ο τίτλος του άρθρου εκφράζει
- α) έκπληξη,
  - β) αγανάκτηση,
  - γ) επιδοκιμασία,
  - δ) αποστροφή.

2. Ο συντάκτης του άρθρου
- α) αναφέρει ελάχιστα την προσωπική του γνώμη,
  - β) χρησιμοποιεί τα σημεία στίξης για να δώσει έμφαση στα γραφόμενα,
  - γ) δεν εκφράζει κανένα προσωπικό σχόλιο,
  - δ) συνυφαίνει το ξένο σχόλιο με την είδηση.
3. Ο συντάκτης του άρθρου
- α) σκοπίμως υπερτονίζει την αλήθεια,
  - β) παρουσιάζει αντικειμενικά την έκταση του προβλήματος,
  - γ) εκφράζει δογματική γνώμη,
  - δ) παραποιεί την αλήθεια.
4. Διαβάζοντας αυτό το άρθρο σε μια εφημερίδα καταλαβαίνουμε ότι ο αρχισυντάκτης
- α) προβάλλει ιδιαίτερα το θέμα,
  - β) υποβαθμίζει τη σημασία του,
  - γ) προσπαθεί να το αποσιωπήσει,
  - δ) αναγκάζεται να το δημοσιεύσει, ενώ δεν συμφωνεί.
5. Τα ξένα σχόλια που παραθέτει ο συντάκτης
- α) υποστηρίζουν την άποψη που προσπαθεί να επιβάλει,
  - β) φωτίζουν το θέμα από διαφορετικές πλευρές,
  - γ) ερμηνεύουν την είδηση,
  - δ) διασκεδάζουν τις δυσάρεστες πλευρές της είδησης.

Μονάδες 5 (5 x 1)

IV. Η δομή του άρθρου είναι αυτή της αντεστραμμένης πυραμίδας ή όχι; Να δικαιολογήσετε την απάντησή σας.

Μονάδες 6

2ο Κριτήριο για δεκαπεντάλεπτη δοκιμασία

A. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Το κριτήριο προσφέρεται για το τέλος της ενότητας της είδησης, αφού δηλαδή έχει αναπτυχθεί ο προβληματισμός για το ρόλο των μέσων μαζικής επικοινωνίας. Οι δύο πρώτες ασκήσεις ανιχνεύουν την κατανόηση του περιεχομένου, η άσκηση III προϋποθέτει γνώση συμβάσεων του γλωσσικού συστήματος (: με ποια γλωσσικά μέσα υλοποιείται η ειρωνεία, το δραματικό ύφος κλπ) αλλά και ερμηνευτική ικανότητα του μαθητή. Η τελευταία άσκηση απαιτεί τη γνώση αρχών και γενικεύσεων, συγκεκριμένα τη δυνατότητα διάκρισης ανάμεσα στην είδηση και στην ανάλυσή της και, βέβαια, ικανότητα σύνθεσης.

B. ΚΕΙΜΕΝΟ

Ο θάνατος του ρεπορτάζ

«Ένα φάντασμα πλανάται πάνω από τις αίθουσες
σύνταξης: η ανία των αναγνωστών, η κόπωση των
τηλεθεατών.»

Η παρατήρηση αυτή ανήκει στον Ίαν Τζακ, πρώην διευθυντή της κυριακάτικης «*Ιντιπέντεντ*» και συμπυκνώνει τις ανησυχίες των διευθυντών των εφημερίδων και των τηλεοπτικών σταθμών στη Βρετανία.

Τι συμβαίνει με το κοινό; Γιατί δεν θέλει να ενημερωθεί; Πώς θα τραβήξουμε ξανά το ενδιαφέρον του;

Όλες οι πιθανές απαντήσεις δοκιμάζονται εκτός από μία: την όσο δυνατόν πληρέστερη συλλογή, επεξεργασία και παρουσίαση των ειδήσεων. «Η κοινωνία μας έχει αναπτύξει ένα ιδιότυπο είδος κουλτού-

ρας των μέσων ενημέρωσης, που δίνει έμφαση στη σκανδαλολογία, στον εντυπωσιασμό, στις προσωπικές υποθέσεις και στην εύκολη συγκίνηση», γράφει ο Τζακ στον υπό έκδοση νέο τόμο μιας σειράς βιβλίων για το ρεπορτάζ. «Η είδηση έχει λιγότερη σημασία από τις γνώμες που κυκλοφορούν γι' αυτήν. Τον περασμένο Απρίλιο, για παράδειγμα, ήταν ευκολότερο για τον αναγνώστη να μάθει τι πίστευαν τα πολιτικά κόμματα της Βόρειας Ιρλανδίας για την ειρηνευτική συμφωνία με την Βρετανία απ' ό,τι το ίδιο το περιεχόμενο της συμφωνίας.»

Ο εκφυλισμός του ρεπορτάζ έχει άμεση σχέση με τη σημερινή κατάσταση της δημοσιογραφίας, όπου μερικοί επιχειρηματίες (στη Βρετανία το 90% του Τύπου ελέγχεται από πέντε άνδρες) χειρίζονται τους διαλόγους ενημέρωσης και επικοινωνίας σαν να είναι ατομική τους ιδιοκτησία. Η συλλογή ειδήσεων απαιτεί χρόνο, άρα είναι αντιπαραγωγική. Η έρευνα δεν έχει εγγυημένο αποτέλεσμα, άρα απορρίπτεται. Ακόμη και οι δημοσιογράφοι που καλύπτουν έναν πόλεμο αντιμετωπίζουν τόσο μεγάλο ανταγωνισμό από τη σύγχρονη τεχνολογία, ώστε σπανίως μπορούν να διαθέσουν μερικές μέρες για να αποκτή-

σουν πλήρη εικόνα του αντικειμένου τους. Όλο το βάρος δίνεται έτσι στις συνεντεύξεις και στην αμπελοφιλοσοφία, πράγματα φτηνά και σίγουρα.

Υπάρχει μια εξαίρεση. Λέγεται Ρόμπερτ Κόκροφτ και διευθύνει την εφημερίδα «Barnsley Chronicle» και μια μέρα αποφάσισε να καταργήσει όλες τις αναλύσεις και να στείλει τους συντάκτες του να γυρίζουν όλη μέρα στην πόλη και να γράφουν τι βλέπουν. Η κυκλοφορία της εφημερίδας εκτινάχθηκε στα ύψη.

Άρθρο του Μιχάλη Μητσού από τον ημερήσιο τύπο, συντομευμένο και ελαφρά διασκευασμένο.

Γ. ΑΣΚΗΣΕΙΣ

I. Να επιλέξετε τις σωστές απαντήσεις. Να δικαιολογήσετε τις επιλογές σας.

1. Η πρόταση «Η είδηση έχει λιγότερη σημασία από τις γνώμες που κυκλοφορούν γι' αυτήν»

- α) εκφράζει την πεποίθηση εκείνου που την είπε,
- β) εκφράζει τη γνώμη του συντάκτη του άρθρου,
- γ) παρουσιάζεται ως η βασική αιτία για τον «θάνατο του ρεπορτάζ»,
- δ) παρουσιάζεται ως μια λανθασμένη διαπίστωση.

Δικαιολόγηση .....

2. Σύμφωνα με το άρθρο, οι αναγνώστες και οι τηλεθεατές

- α) έχουν κουραστεί να ακούν και να διαβάζουν γνώμες και σχόλια,
- β) αντιπαθούν τις έρευνες,
- γ) προτιμούν τις συνεντεύξεις,
- δ) βρίσκουν τις ειδήσεις βαρετές.

Δικαιολόγηση .....

3. Κατά το άρθρο, οι δημοσιογραφικές έρευνες
- α) προξενούν ανία στους αναγνώστες και τους τηλεθεατές,
  - β) είναι εύκολο να γράφονται,
  - γ) κοστίζουν σε χρόνο, προσπάθεια και χρήμα και γι' αυτό τις αποφεύγουν οι εκδότες,
  - δ) καταλαμβάνουν μεγάλη έκταση στις σημερινές εφημερίδες.

Δικαιολόγηση .....

4. Σύμφωνα με το άρθρο, οι αναλύσεις και τα σχόλια
- α) ζημιώνουν την ακροαματικότητα των τηλεοπτικών ειδήσεων και την κυκλοφορία των εφημερίδων,
  - β) είναι δύσκολο να γράφονται,
  - γ) καταλαμβάνουν μικρή έκταση στις σημερινές εφημερίδες,
  - δ) αποκαλύπτουν ότι οι δημοσιογράφοι γνωρίζουν καλά το θέμα για το οποίο γράφουν.

Δικαιολόγηση .....

Μονάδες 8 (4 X 2: 0,5 για την επιλογή και 1,5 για τη δικαιολόγηση)

- II. Η κυκλοφορία της εφημερίδας εκτινάχθηκε στα ύψη επειδή
- α) .....
  - β) .....

Μονάδες 4 (2 x 2)

III. Πώς θα χαρακτηρίζατε τον τίτλο του άρθρου (χιουμοριστικό, ειρωνικό, ουδέτερο, υπερβολικό, δραματικού ύφους) και γιατί;

Μονάδες 3

IV. Τη μεγαλύτερη έκταση του άρθρου που διαβάσατε καταλαμβάνει όχι η είδηση αλλά η ανάλυσή της. Τι είδους πληροφορίες θα μπορούσε να περιέχει ένα άρθρο, όπου θα συνέβαινε το αντίθετο, που θα ήταν δηλαδή αποτέλεσμα δημοσιογραφικής έρευνας επί του θέματος; Να τις αναφέρετε ονομαστικά.

Μονάδες 5